

Vlaams
Parlement

stuk **2195** (2013-2014) – Nr. 2
ingediend op 25 februari 2014 (2013-2014)

Voorstel van resolutie

van de heer Jean-Jacques De Gucht, de dames Ann Brusseel, Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten en Fientje Moerman en de heer Bart Tommelein

betreffende de omzetting van de resolutie
van de Belgische Senaat van 24 januari 2013
aangaande de erkenning van de verantwoordelijkheid
van de Belgische overheid
met betrekking tot de Holocaust
op het Vlaamse beleidsniveau,
vooral met betrekking tot
de sensibilisering van de jeugd
door de Holocaust expliciet op te nemen
in de eindtermen van het secundair onderwijs,
en de archivering van bronnen
die inzicht geven in dat verleden

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Sabine Poleyn

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heren Paul Delva, Jos De Meyer, de dames Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
mevrouw Katleen Martens, de heren Wim Van Dijck, Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
mevrouw Vera Celis, de heer Kris Van Dijck;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heer Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Veerle Heeren, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, Erik Tack;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
mevrouw Yamila Idrissi, de heer Chokri Mahassine;
de heer Willy Segers, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:

mevrouw Gerda Van Steenberge.

Stukken in het dossier:

2195 (2013-2014) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

In de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen werd op donderdag 13 februari 2014 een voorstel van resolutie besproken dat er in essentie toe strekt expliciet de Holocaust op te nemen in de eindtermen van het Vlaamse secundair onderwijs. Een op 24 januari 2013 door de Belgische Senaat aangenomen resolutie vormde de inspiratiebron voor dit voorstel van resolutie.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER JEAN-JACQUES DE GUCHT NAMENS DE INDIENERS VAN HET VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Als indiener van het voorstel van resolutie, wil de heer *Jean-Jacques De Gucht* nog kort even de kernelementen ervan voor het voetlicht brengen. In 1945 kwam een einde aan een oorlog die mee zijn oorzaken vond in de economische crisis van het voorgaande decennium en die gevoed was door propaganda. De gruwel van de Tweede Wereldoorlog werd tot voor kort door de betrokkenen aan hun nakomelingen doorverteld en doorgegeven. Oud-strijders vochten voor de democratische vrijheden. Deze direct betrokken generatie begint echter geleidelijk aan te verdwijnen, waardoor het aan de huidige generatie toevalt om te vechten voor de herinnering. Het is een gezamenlijk te voeren gevecht tegen gruweldaden, vooroordelen, discriminaties, polarisering en haat. Ook in de recente geschiedenis zijn daarvan nog legio voorbeelden te vinden. In de jaren negentig was er de genocide in Rwanda. En dichterbij huis was er de slachtpartij in Srebrenica, die door de toenmalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties werd omschreven als de ergste misdaad op Europees grondgebied sinds de Tweede Wereldoorlog. Iets verder terug in de tijd – in de tweede helft van de zeventiger jaren – was er de massamoord door het regime van de Rode Khmer op de eigen bevolking in Cambodja.

Het hoeft geen betoog dat sommige gebeurtenissen, gezien hun uitzonderlijk karakter, een grote historische waarde hebben. Respect voor elkaar en elkaars verschillen kan enkel als leerlingen een duidelijk voorbeeld krijgen uit onze recente geschiedenis, waar verschillen werden uitvergroot en gelijkenissen werden verdrongen. Het meest schrijnende voorbeeld hiervan is ongetwijfeld de Holocaust. Deze in onze contreien begane gruweldaad zou deel moeten uitmaken van het collectieve geheugen over hoe mensen, samenlevingen en regeringsleiders omgaan met crisissen, diversiteit en vernieuwing. Bewustmaking van hoe het kan, hoe het niet kan en hoe het nooit meer zou mogen zijn is belangrijk. De geschiedenis leert ons de voortekenen te kennen en wapent ons tegen vroegere fouten. Doordat het groepje aan oud-strijders en overlevenden met de jaren slinkt, begint de horror van de Shoah onze recente levende geschiedenis – in de zin van verhalen die van generatie op generatie doorverteld worden – te verlaten. Het verhaal van de Shoah is een verhaal tegen angst, discriminatie, haat en racisme. Het is een verhaal voor verdraagzaamheid, tolerantie en dialoog.

De oud-strijders en overlevenden vochten destijds voor hun leven en voor ons leven. Nu is het aan ons om te vechten voor de herinnering. Het is nodig dit gevecht voor de herinnering en tegen de gebeurde gruweldaden, vooroordelen, discriminatie, polarisering en haat samen te voeren.

Een expliciete vermelding van de holocaust is nodig om verschillende redenen. Eerst en vooral moeten kinderen en jongeren onderricht krijgen in een van de grootste voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en haat. Het is daarnaast ook niet onbelangrijk om te kijken naar onze hedendaagse geschiedenis. Die is immers niet langer collectief. Door migratiestromen is er sprake van een versnipperd collectief geheugen. Elk land, elke bevolkingsgroep, elke mens, van om het even welke etniciteit heeft een ander collectief geheugen. Als het gaat over onverdraagzaamheid, racisme en haat is het echter belangrijk een gezamenlijk collectief geheugen te hebben. Zulks kan ons wapenen tegen een herhaling hiervan in de toekomst. De gedeelde vijand van haat, racisme en vooroordelen krijgt zo een gezicht.

De spreker wijst er daarna op dat de Belgische Senaat op 24 januari 2013 de verantwoordelijkheid van de eigen autoriteiten in hetgeen er tijdens de Tweede Wereldoorlog gebeurd is, heeft erkend (*Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-1370/1-4). In navolging hiervan werd op 29 mei 2013 in Wallonië een voorstel van resolutie goedgekeurd dat het verspreiden van de kennis van de Holocaust, met focus op jongeren, tot doel had (*Parl.St.* W.Parl. 2012-13, nr. 776/1-3). Het is derhalve belangrijk dat ook het Vlaams Parlement dit zou erkennen, teneinde er voor te zorgen dat jongeren in de toekomst zouden erkennen dat mensen kunnen verschillen en dat discriminatie in onze maatschappij niet kan. Met name het onderwijs heeft hierin een belangrijke taak te vervullen. Vlaanderen moet hierin een voortrekkersrol opnemen om te vermijden dat zulks in de toekomst opnieuw zou kunnen gebeuren.

II. BESPREKING

1. Vragen en opmerkingen van de leden

1.1. *Tussenkomst van de heer Kris Van Dijck*

De heer *Kris Van Dijck* acht de grond van de zaak alleszins pertinent. Het is belangrijk en zelfs essentieel dat jongeren, onder andere in het kader van herinneringseducatie en geschiedenisonderricht, leren omgaan met mensen met een andere overtuiging of etniciteit. We kunnen ook niet om de vaststelling heen dat de term ‘haat’ heden ten dage al eens opnieuw durft opduiken in de politiek, wanneer het gaat over mensen met een andere politieke opvatting. Het moge duidelijk zijn dat dit gegeven te allen tijde moet worden vermeden. Maar anderzijds is het ook zo dat men voor wat betreft de eindtermen en ontwikkelingsdoelen steeds bijzonder terughoudend is geweest om bepaalde zaken nominatief aan te duiden, precies omdat het over zo’n brede waaier aan zaken gaat. De indiener verwees dienaangaande terecht naar een aantal drama’s die zich overal ter wereld hebben voorgedaan en nog dreigen voor te doen. Het bijzondere aan de Holocaust is dat deze ons heel nabij is, aangezien hij zich mee hier afspeelde en aangezien er wel degelijk een aantal verantwoordelijkheden gespeeld hebben. Dat soort verantwoordelijkheden heeft echter ook op andere tijden en andere plaatsen gespeeld. De spreker denkt daarbij onder andere aan de rol die België gespeeld heeft bij bepaalde feitelijkheden in Centraal-Afrika. Hierover is, behoudens in meestendeels buitenlandse bronnen, niet zoveel terug te vinden. Nochtans mogen dergelijke feiten niet vergeten worden. Er is dus wel meer om niet trots op te zijn.

Inzake het levend houden van de herinnering aan de Holocaust en het ondersteunen van de herinneringseducatie, verwijst de heer Van Dijck naar de resolutie betreffende het stimuleren van het bezoek door jongeren uit Vlaanderen aan de Kazerne Dossin, Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten (*Parl.St.* Vl.Parl. 2012-13, nr. 1855/1-4) die hier op 12 juni 2013 plenair werd goedgekeurd. Hierin werd deze thematiek reeds ten volle meegenomen. Het was ook mee op basis van deze resolutie dat de Vlaamse Regering haar verantwoordelijkheid heeft opgenomen inzake de Dossinkazerne. De N-VA-fractie is dan ook van mening dat via resoluties en decreten reeds afdoende werd tegemoetgekomen aan de terechtte bekommernissen van de indieners van het voorliggende voorstel van resolutie. Er is dus reeds een adequate basis voorhanden om dit alles te implementeren in het Vlaamse onderwijs.

1.2. *Tussenkomst van de heer Wim Wienen*

De heer *Wim Wienen* verklaart dat de Vlaams Belangfractie het voorstel van resolutie insgelijks niet zal steunen. Het is ongetwijfeld een nobel voorstel en het is goed dat de indiener de zaak ook naar andere genocides heeft opengetrokken. De Holocaust neemt hierbinnen een bijzondere plaats in omdat hij hier heeft plaatsgevonden en daardoor als

het ware tot de eigen ervaring behoort. Er is dus zeker geen inhoudelijk probleem met het voorliggende voorstel van resolutie. De moeilijkheid ligt in de centrale vraag om het in de vakoverschrijdende eindtermen op te nemen. De Vlaams Belangfractie heeft conceptueel een probleem met het gebruik van eindtermen en verwerpt dan ook consequent alle ontwerpen en voorstellen die daarop betrekking hebben. Diezelfde houding zal ook bij dit voorstel van resolutie worden aangenomen.

1.3. Tussenkost van de heer Jos De Meyer

De heer *Jos De Meyer* deelt de bekommernis van de indieners aangaande de vredes- en herinneringseducatie. Hij wijst er daarbij echter op dat de eindtermen en zeker de vakoverschrijdende eindtermen daarvoor vandaag al aandacht vragen. Het zou overigens maar erg zijn, mocht dit niet zo zijn.

Dat er opnieuw aandacht voor deze problematiek wordt gevraagd is enerzijds begrijpelijk, maar anderzijds kan de heer De Meyer op zijn beurt toch ook niet anders dan verwijzen naar de hoger reeds genoemde Dossinresolutie die hier medio 2013 werd goedgekeurd. Daarin wordt immers niet enkel gepleit voor het stimuleren van een bezoek aan het Holocaustmuseum in de Dossinkazerne in Mechelen, maar wordt er ook specifiek aandacht gevraagd voor de hier vandaag voorliggende problematiek. Hoewel hij de onderliggende bekommernis en zorg dus wel degelijk volledig onderschrijft, is hij ook van oordeel dat een en ander niet voortdurend moet worden herhaald. Hij concludeert dat de thematiek nu al op adequate wijze voorzien in is de vakoverschrijdende eindtermen.

1.4. Tussenkost van mevrouw Kathleen Deckx

Mevrouw *Kathleen Deckx* stelt dat de sp.a-fractie de problematiek die in het voorstel van resolutie aan bod komt vanzelfsprekend onderschrijft. Net als de heer De Meyer verwijst ze echter naar de recent in dit parlement goedgekeurde Dossinresolutie. De kwestie is dus al in de eindtermen opgenomen. In veel scholen wordt daar al flink wat aandacht aan gegeven. Ze is er dan ook geen voorstander van om hierover nog bijkomende regels op te leggen.

2. Repliek van de heer Jean-Jacques De Gucht

In antwoord op de diverse afwijzende tussenkomsten, verklaart de heer *Jean-Jacques De Gucht* toch wel enige moeite te hebben met de manier waarop men in deze commissie met dit soort zaken omgaat. Zelfs voor dit soort van onderwerpen slaagt men er blijkbaar niet in om de tegenstelling tussen meerderheid en oppositie te overstijgen. Hij wijst er daarbij op dat één op twee jongeren geen notie heeft van de Holocaust. Het is dus wel degelijk belangrijk dat dit gegeven expressis verbis wordt ingeschreven in de eindtermen. Het komt op vandaag zeker niet in elke school op dezelfde manier aan bod. Veel hangt af van de leerkracht en de invulling die die leerkracht eraan geeft. Het voorstel van resolutie vraagt het op een expliciete manier op te nemen en er op te drukken dat dit belangrijk is.

De situatie vereist dat er concrete stappen worden ondernomen. De verantwoordelijkheid voor de Holocaust ligt volgens het SOMA-eindverslag (SOMA: Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij) in de eerste plaats bij de nazi's, maar ook bij de collaborateurs. Het Vlaams Vredesinstituut vraagt in zijn 'Advies bij de operationalisering van de Vlaamse vakoverschrijdende eindtermen: herinnerings- en vredeseducatie' (de dato 21 juni 2010) insgelijks de expliciete opname van de Holocaust in de eindtermen. Er was in 2012 de opening van de hernieuwde Kazerne Dossin (Memoriaal, Museum en Documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten) en er is de recent aangekondigde nieuwe aanpak vanwege de politietop om alle politieagenten in opleiding – via een bezoek aan de Dossinkazerne – te wijzen op de verantwoordelijkheid die onze politie tij-

dens de Tweede Wereldoorlog had. België was in 2012-2013 voorzitter van de Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Remembrance and Research. En er was de Verklaring van Stockholm waarbij men ondersteunde dat er onderzoek en educatie moet zijn naar de Holocaust en dat dat moet worden aangemoedigd.

Rekening houdend met al die elementen, vraagt de spreker de commissieleden met aandrang los te komen uit de redenering dat als iets van de oppositie komt het ipso facto verworpen moet worden. Hij vraagt om onbevangen naar de inhoud van het voorstel van resolutie te kijken. Welke argumenten zijn er om dit voorstel van resolutie niet goed te keuren in het Vlaams Parlement? Voor de buitenwereld zal het onbegrijpelijk zijn dat deze meerderheid dit voorstel van resolutie hier niet wenst te steunen. In de Senaat werd over de partijgrenzen heen erkend dat dit een belangrijk gegeven is. Dit voorstel van resolutie vraagt enkel het onderwerp in de scholen op een betere manier naar voor te brengen, om te vermijden dat dit zich in de toekomst nog zou herhalen. Als de helft van de leerlingen op vandaag geen notie heeft van de Holocaust, dan betekent dat toch dat er te weinig aandacht voor is en dat het verkeerd wordt aangepakt. Als deze meerderheid daar geen aandacht aan wenst te schenken, vindt de heer De Gucht dit een bijzonder raar gegeven en een bijzonder rare boodschap vanwege het Vlaams Parlement.

De heer *Jos De Meyer* meent dat de heer De Gucht bijzonder slecht naar de argumenten van de commissieleden heeft geluisterd. Hij herhaalt dat de bekommernis die tot uiting wordt gebracht in het voorstel van resolutie wel degelijk wordt onderschreven.

III. STEMMING

Ter stemming gelegd, wordt het voorstel van resolutie betreffende de omzetting van de resolutie van de Belgische Senaat van 24 januari 2013 aangaande de erkenning van de verantwoordelijkheid van de Belgische overheid met betrekking tot de Holocaust op het Vlaamse beleidsniveau, vooral met betrekking tot de sensibilisering van de jeugd door de Holocaust expliciet op te nemen in de eindtermen van het secundair onderwijs, en de archivering van bronnen die inzicht geven in dat verleden, verworpen met 2 stemmen voor en 8 stemmen tegen.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Sabine POLEYN,
verslaggever